

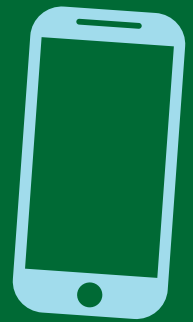
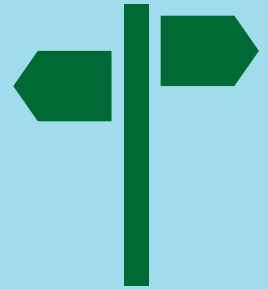
UNG LIVSSTIL MALMÖ 2021

Kortrapport 4:

Är medlemmar i idrottsförening
mer kulturellt aktiva än övriga?

Stig Elofsson, Ulf Blomdahl, Karolina Bergmark,
Maria Andersson, Hannes Frizén

Ung livsstil

UNG LIVSSTIL MALMÖ

Ung livsstil i Malmö stad:

www.malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Barn-och-ungas-fritid/Ung-livsstil-Malmo.html

Forskningsgruppen Ung livsstil:

<https://www.unglivsstil.org/> Ung livsstil – Forskningsgrupp som studerar idrott, kultur, fritid och hälsa bland barn och ungdomar

December 2021

978-91-987419-3-3

Inledning

Vi har i en tidigare rapport konstaterat att barn och ungdomar som är intresserade av att vara med i idrottsförening även i högre utsträckning är intresserade av att delta i/ägna sig åt andra fritidsaktiviteter¹. Speciellt kunde vi observera att dessa också var mer intresserade av att delta i olika kulturella aktiviteter och att besöka fritidsgård. Ett klart budskap var att det inte finns några tecken på att idrott och kultur står som två motpoler när det gäller barns och ungdomars fritidsintressen, tvärtom tycks dessa tydligt hänga samman. En mycket central skillnad mellan de som vill vara med i idrottsförening och övriga var att de förra har ett bredare fritidsintresse.

En fråga är om det framträder en skiljelinje mellan idrott och kultur eller öppen verksamhet som fritidsgård om vi ser till deltagandet. Det breda fritidsintresset bland de som är med i idrottsförening kan tänkas leda till att dessa inte hinner med att ägna sig åt allt man vill göra, man prioriterar deltagande i idrottsförening. I den här rapporten skall vi studera om det finns aktiviteter på fritiden vilka utövas i högre utsträckning av de som inte är med i idrottsförening än av de som är med. Kan det finnas en skiljelinje mellan idrott och annan fritidsverksamhet när vi ser till deltagandet? En sådan skiljelinje kan då inte återkopplas till olikheter i fritids- och kulturintressen utan handlar om hur man prioriterar olika aktiviteter.

¹ Se Elofsson m fl (2021) **Idrott och kultur inte idrott eller kultur.**

Material och metod

Materialet har hämtats från de undersökningar som gjorts i mellan- och högstadiet samt gymnasiet i Malmö år 2019/20². Målet med undersökningen Ung livsstil har varit att beskriva barns och ungdomars fritids- och levnadsvillkor i Malmö.

Genomförande

Eleverna har fyllt i enkäterna under lektionstid i skolan. Vid varje undersökningstillfälle har en anställd från fritidsförvaltningen eller kulturförvaltningen i Malmö varit närvarande i klassen när enkäten fylldes i. Den ansvarige har också introducerat enkäten för eleverna och samlat in dessa efter att de fyllts i. Har eleverna haft frågor eller svårigheter vid ifyllandet av enkäten har den anställde från fritidsförvaltningen (eller motsvarande) och läraren hjälpt till.

I undersökningarna har tydligt markerats att det är frivilligt att besvara enkäten och att svaren är anonyma. För att garantera anonymiteten har dessa sedan direkt samlats in – utan att någon studerat svaren i de enskilda enkäterna. Sedan svaren på de öppna frågor kodats och efter detta har enkäterna lästs in på data.

Undersökningsgrupp

Urvalet i Malmö och andra kommuner som studerats inom Ung livsstil har genomförts genom ett slumpmässigt stratifierat urval. Det är stratifierat utifrån skolklass där sannolikheten för varje enskild klass att inkluderas i studien är proportionell mot antal elever i klassen, vilket alltså leder till att alla elever har lika stor chans att komma med. Liksom i andra studier som genomförts inom Ung livsstil ingår både kommunala skolor och friskolor i urvalet. Detta innebär att resultaten kan ses som representativa för alla elever – utom de som går i sär- eller resursskolor i hela kommunen. Sammantaget är 2 634 mellanstadieelever, 2 237 högstadieelever och 1511 gymnasieelever besvarat enkäterna. Svarsfrekvensen är 87 % i mellanstadiet, 81 % i högstadiet och 70 % i gymnasiet. Bortfallet består främst av elever som av olika skäl inte varit närvarande vid den lektion då enkäterna besvarades.

Medlemskap i förening

Att mäta och följa upp barns och ungdomars deltagande i föreningsaktiviteter är i viss mån problematiskt. Vad som är en föreningsaktivitet eller inte är inte alltid självklart för de svarande. Det är få forskare eller utredare som har diskuterat svårigheten med att i en enkät få korrekta svar på om ungdomar är med i förening och i en idrottsförening eller inte. Denna problematik är något de flesta forskare inte ens uppmärksammat eller diskuterat. Två undantag från detta har vi funnit. Per Nilsson har formulerat att han låter ungdomar själva avgöra vad som är en idrottsförening och SCB har i sina studier på 1980-talet och 1990-talen påtalat att de mäter föreningsliknande verksamhet³. I båda fallen handlar det alltså om en omdefinition av vad som menas med en förening totalt och vad som menas med en idrottsförening.

2 Se **Ung livsstil Malmö 2021 - en studie om levnadsvillkor, delaktighet och preferenser i åldersgruppen 10-19 år** som ger en utförlig presentation av resultaten från dessa undersökningar.

3 Per Nilsson, **Fritid i skilda världar** och Statistiska Centralbyrån **Fritid 1976 - 2002**. Även Britta Thedin Ja-kobsson diskuterar i samband med sin kvalitativa delstudie om vilka som stannar kvar i RF-idrotten hur hon har försökt skilja RF-idrotten från t.ex. deltagande i SATS, Se Thedin Jakobsson, **Vilka stannar kvar och varför?** sid. 61.

För att komma ifrån den ovan nämnda problematiken har Ung livsstil sedan 1984 använt följande metod för att följa upp föreningsdriven verksamhet och/eller aktiviteter. Följande fråga har ställts till barn och unga.

Är du medlem i någon/några idrottsföreningar/klubbar, kulturföreningar, organisation-er, scouter eller något religiöst samfund? (Om du är osäker om det är en förening du är med i när du utför din aktivitet så skriv ändå upp den här)

Nej Ja

Om ja, vilken/vilka föreningar/klubbar eller kyrkor är du med i, vad sysslar ni med för aktiviteter?

Vilka föreningar/klubbar/organisationer/samfund?	Vilka aktiviteter/ idrottsgrenar/ verksamheter?
1.	
2.	

Med förening avses i den här skriften en demokratiskt uppbyggd organisation. Exempel på en sådan organisation är en fotbollsförening eller en bordtennisförening. Oftast är denna lokala idrottsförening ansluten till ett förbund t.ex. svenska fotbollsforbundet eller svenska bordtennisförbundet. Det är alltså de idrottsföreningar som kan få eller får ekonomiskt stöd från det offentliga som vi undersöker i den här rapporten⁴. En annan kategori av förening är en scoutförening.

I varje enkät har barnens och ungdomarnas svar granskats av forskningsgruppen Ung livsstil och anställda medarbetare på fritidsförvaltningar eller motsvarande. En allmän tendens är att ungdomar i alla stadier, men framför allt i gymnasiet, i allt högre grad sedan 1984 inte vet vad som är en idrottsförening eller förening. Barn och ungdomar upplever i allt högre grad att kommersiella eller kommunala gym är idrottsföreningar liksom att dansinstituten och studieförbundens danskurser m.m. är föreningar. Många barn och ungdomar tror också att kulturskolan är en förening. Forskningsgruppen och de anställda vid kultur- och fritidsförvaltningarna har granskat samtliga enkäter utifrån föreningsverksamhet och därmed utgått från ovan nämnda definition av förening i samverkan med de bidragsgivande myndigheternas och kommunernas definition. De svar som inte faller inom denna ram har därmed flyttats till annan organiserad aktivitet alternativt strukits. Det är framför allt eleverna i storstäderna som i allt mindre grad vet vad som är en förening.

Deltagande i kulturskolan

Frågan lyder *Deltar du i någon av följande aktiviteter inom Malmö Kulturskola på din fritid?* I frågan ingår alternativen Spelar musikinstrument; Ensemble/orkester; Sång/kör; Bild och form (teckna, måla, forma); Serieteckning; Animerad film; Foto/mobilfoto; Teater; Dans på Kulturhu-set Mazetti. Varje svarsalternativ besvaras med Nej, Ja. Nedan studeras endast andelen som deltar i någon av dessa verksamheter inom kulturskolan.

Deltagande i olika fritidsaktiviteter

Utgångspunkten är här frågan *Hur många gånger under senaste veckan (mellanstadiet) respektive senaste fyra veckorna (högstadiet och gymnasiet) har du på din fritid varit på/gjort?* I frågan ingår en rad olika fritidsaktiviteter.

⁴ Övrigt föreningsliv behandlas på likartat sätt. Se Blomdahl/Elofsson/Åkesson/Lengheden, **Segrar föreningslivet?**

Bokläsning

Frågan lyder *Hur många gånger har du tagit fram en bok och läst i under förra veckan? (räkna även e-böcker och ljudböcker, dock inte de gånger du läst läxor eller i skolböcker)*. Svarsalternativen är: Ingen gång; 1 gång; 2-3 gånger; 4-5 gånger; Mer än fem gånger.

Nyttjande av kultur och fritidsaktiviteter

I den nyligen publicerade rapporten som ger en övergripande bild av resultaten från undersökningarna i Malmö arbetar vi med ett flertal olika mått som ger en sammanfattande bild av barnens och ungdomarnas nyttjande av olika kulturaktiviteter⁵.

Genom måttet *Kulturellt aktiv* studeras andelen som är med i kulturskola, med i kulturförening, dansat i dansskola, spelat rollspel/lajvat, målat/tecknat/skulpterat, spelat teater eller läst böcker minst en gång per vecka.

Måttet *Besökt öppen kulturell verksamhet* innefattar andelen som besökt bibliotek eller allaktivitetshus minst en gång per vecka. För årskurs 9 i högstadiet och eleverna i gymnasiet ingår även besök på Arena 305. Måttet *Publik inom kultur* innefattar gått på kulturföreställningar (t.ex. dans, musikal, opera eller teater) eller besökt museum/utställning minst en gång per vecka. I högstadiet och i gymnasiet ingår också besök på Malmö konsthall och i gymnasiet även besök på operan.

Det samlade nyttjandet av aktiviteter som nås av det offentliga satsningar som görs av kulturnämnden fångas upp genom måttet *Nyttjandet av kulturnämndens utbud* som innefattar andelen som besökt bibliotek, är med i kulturskola, besökt allaktivitetshus, besökt museum, besökt kul i Malmö-aktiviteter - kultur/skapande (ingår endast i mellanstadiet). I ett ännu bredare mått *Hur många deltar i/nås av kulturnämndens och andra offentliga organs kultursatsningar?* ingår även aktiviteter där privata aktörer i vissa fall får bidrag från kulturnämnden. I detta mått ingår även kulturföreställningar i dans/balet/musikal, opera och teater.

Jämförelse mellan de som är med i idrottsförening och övriga

För att få ett svar på frågan om man kan se en idrotts- och en kulturprofil har gruppen som är med i idrottsförening jämförts med de som inte deltar. För att få en bild av om resultaten skiljer sig mellan kön och olika åldersgrupper görs analyserna separat efter kön och stadium. Vid jämförelserna studeras alla fritidsaktiviteter som ingår i frågan – inte endast de som har en kulturell inriktning. Det är ju tänkbart att skillnaden inte går så mycket mellan idrott och kultur, en annan tänkbar möjlighet är att det skulle finnas en skillnad mellan mer styrda, reglerade fritidsaktiviteter och sådana som är mer öppna, fria.

Mellanstadiet

I tabell 1 jämförs barn i mellanstadiet som är med i idrottsförening (minst en gång per vecka) med de som inte är det uppdelat efter kön. Strax under 60 % av killarna och ungefär hälften av tjejerna är med i idrottsförening. Könsskillnaden är ungefär lika stor oberoende av om vi ser till deltagandet bland samtliga eller bland de intresserade. Det är ungefär 83 % så vanligt att tjejer är med som att killar är det.

Jämförelsen mellan de som är med i idrottsförening och övriga görs separat efter kön. I

5 Blomdahl/Elofsson/Bergmark **Ung livsstil Malmö 2021 – en studie om levnadsvillkor, delaktighet och preferenser i åldersgruppen 10-19 år.**

bilagans tabell B.1 redovisas förekomsten av signifikanta samband. För att få en bild av hur stora skillnaderna är har vi för varje fritidsaktivitet beräknat kvoten mellan andelen bland de som är med i idrottsförening och andelen bland övriga. De olika fritidsaktiviteterna har därefter rangordnats utifrån denna kvot och i tabellen redovisas – separat för killar och tjejer – aktiviteterna med utgångspunkt från denna rangordning. Först kommer den aktivitet där denna kvot är högst, d v s där medlemmar i idrottsförening relativt sett deltar i högst utsträckning. Längst ned kommer de aktiviteter där denna är lägst, d v s fall där medlemmar i idrottsförening relativt sett deltar i lägre utsträckning⁶.

Det intressanta är att barn som deltar i idrottsförening i de flesta fall även deltar i andra ak-

Tabell 1. Malmö mellanstadium 2019. Deltagande i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Jämförelse (kvot) mellan de som är med i idrottsförening och de som inte är det uppdelat utifrån kön.

Fritidsaktivitet	Killar Med i idrottsförening			Fritidsaktivitet	Tjejer Med i idrottsförening		
	Nej (%)	Ja (%)	Kvot		Nej (%)	Ja (%)	Kvot
Antal N	550	753		Antal N	692	639	
Procent (%) efter kön	42,2	57,8		Procent (%) efter kön	52,0	48,0	
Andel bland intresserade		74,5			62,5		
Delta i övrigt föreningsliv	7,8	48,0	6,15	Spontanidrott	20,7	50,2	2,43
Spontanidrott	29,6	64,1	2,17	Rida	9,4	22,7	2,41
Egen idrott/motion	42,2	62,3	1,48	Spelat musikinstrument med andra	30,9	48,4	1,57
Cykla	40,1	58,4	1,46	Kul Malmö – idrott	9,8	14,1	1,44
Löpning på egen hand	30,2	43,4	1,44	Kulturskola	13,4	17,8	1,33
Rida	4,5	5,6	1,24	Löpning på egen hand	28,0	34,6	1,24
Öppen kulturell verksamhet	27,8	34,3	1,23	Cykla	43,2	52,6	1,22
Kul Malmö – idrott	11,3	12,9	1,14	Egen idrott/motion	44,8	53,8	1,20
Gå på kulturföreställning	13,3	14,9	1,12	Delta i övrigt föreningsliv	8,5	10,0	1,18
Kulturskola	12,9	14,2	1,10	Annat	20,8	23,9	1,15
Kulturellt aktiv	80,4	88,3	1,10	Läsa böcker	83,9	89,3	1,06
Läsa böcker	76,1	83,1	1,09	Utflykt skog, mark	25,4	26,8	1,06
Spelat musikinstrument med andra	30,9	33,2	1,07	Kulturellt aktiv	91,6	94,8	1,03
Utflykt skog, mark	24,4	26,0	1,07	Måla, teckna, skulptera	61,8	61,5	1,00
Kulturnämndens utbud	50,9	52,5	1,03	Shoppa	70,4	68,7	0,98
Öppen kulturell verksamhet	24,2	24,8	1,02	Kulturnämndens och andra offentliga kultursatsningar	63,3	60,1	0,95
Simhall/badhus	29,5	30,1	1,02	Bibliotek	38,0	35,8	0,94
Hänga på Mac Donalds	47,1	47,4	1,01	Kulturnämndens utbud	58,4	54,8	0,94
Dansa i dansskola	13,3	13,3	1,00	Simhall/badhus	30,2	27,7	0,92
Måla, teckna, skulptera	36,4	36,3	1,00	Dansa i dansskola	37,9	34,4	0,91
Kulturnämndens och andra offentliga kultursatsningar	57,8	57,1	0,99	Öppen kulturell verksamhet	44,9	39,9	0,89
Kul Malmö – kultur	7,1	6,9	0,97	Gå på kulturföreställning	18,1	16,0	0,88
Shoppa	56,2	54,1	0,96	Hänga på Mac Donalds	53,3	45,2	0,85
Bibliotek	30,9	28,8	0,93	Kultur publik	28,6	22,4	0,78
Annat	24,0	22,3	0,93	Allaktivitetshus	14,5	10,5	0,72
Museum	17,1	15,8	0,92	Kul Malmö – kultur	10,3	7,0	0,68
Fritidsgård	20,9	18,7	0,89	Museum	19,2	11,1	0,58
Allaktivitetshus	14,7	11,2	0,76	Fritidsgård	24,4	13,0	0,53

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

tivite-terna i högre utsträckning än de som inte är med i idrottsförening. Detta gäller både bland killar och tjejer. Bland killarna är det endast allaktivitetshus som besöks i klart högre utsträckning av de som inte är med i idrottsförening. Bland tjejer finner vi något flera. Bibliotek, fritidsgård och allaktivitetshus besöks mer av dem som inte är med i idrottsförening.

Bland de aktiviteter som i klart större utsträckning nyttjas av barn som är med i idrottsförening finner vi främst en rad fysiska aktiviteter men bland pojkar finner vi här också deltagande i öppen kulturell verksamhet och bland tjejerna att spela musikinstrument med andra och att vara med i kulturskolan. Talet om att det finns två profiler – en inriktad mot idrott, en mot kultur – får alltså svagt stöd.

⁶ Vid tolkningen av resultaten bedöms kvoter över 1.25 som en indikation på överrepresentation bland medlemmar i idrottsförening medan kvoter under 0.80 betraktas som tecken på underrepresentation

Högstadiet

Hur ser det då ut i högstadiet? Nästan hälften av killar och en tredjedel av tjejerna är med i idrottsförening.

I tabell B.2 i bilagan redovisas resultat med förekomst av signifikanta skillnader. I tabell 2 redovisas resultaten rangordnade utifrån kvoten mellan andel deltagare i olika aktiviteter bland medlemmar i idrottsförening och övriga från de fall där denna är högst till där denna är lägst⁷.

Tabell 2. Malmö högstadium 2019. Deltagande i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Jämförelse mellan de som är med i idrottsförening och de som inte är det uppdelat utifrån kön.

Fritidsaktivitet	Killar Med i idrotts- förening			Fritidsaktivitet	Tjejer Med i idrotts- förening		
	Nej (%)	Ja (%)	Kvot		Nej (%)	Ja (%)	Kvot
Antal N	568	510		Antal N	777	382	
Procent (%) efter kön		47,3		Procent (%) efter kön		33,0	
Andel av intresserade		68,5				55,2	
Bodybalance, spinning	3,0	14,5	4,83	Rida	2,2	14,5	6,59
Spontanidrott	23,8	52,3	2,20	Spontanidrott	9,8	32,5	3,32
Utegympa	7,1	13,7	1,93	Bodybalance, spinning	10,7	20,8	1,94
Motionsspår	4,1	7,9	1,93	Utegympa	5,4	9,5	1,76
Löpning på egen hand	19,1	34,7	1,82	Löpning på egen hand	15,1	25,6	1,70
Egen idrott/motion	30,5	55,0	1,80	Motionsspår	4,1	6,9	1,68
Besöka museum	3,7	5,9	1,59	Egen idrott/motion	28,2	47,2	1,67
Allaktivitetshus	4,3	6,3	1,47	Gym	23,4	36,7	1,57
Gym	30,0	43,2	1,44	Simhall/badhus	9,3	13,7	1,47
Spela teater	1,4	2,0	1,43	Cykla	36,9	52,2	1,41
Delta i övrigt föreningsliv	6,3	8,8	1,40	Annat	7,2	8,9	1,24
Kulturskola	10,1	14,1	1,40	Delta i övrigt föreningsliv	10,9	13,4	1,23
Rida	1,6	2,2	1,38	Skog, natur	7,5	9,2	1,23
Simhall/badhus	12,4	16,2	1,31	Hänga på café	39,6	47,0	1,19
Kultur publik	9,9	12,9	1,30	Shoppa	55,6	60,2	1,08
Cykla	43,6	56,0	1,28	Gå på kulturföreläsning	4,7	5,0	1,06
Skog, natur	7,6	9,5	1,25	Aktiv kultur	76,3	79,3	1,04
Gå på kulturföreläsning	3,9	4,6	1,18	Kulturskola	13,0	13,5	1,04
Måla, teckna, skulptera	18,1	20,2	1,12	Läsa böcker	60,4	62,7	1,04
Spelat musikinstrument med andra	25,7	28,5	1,11	Spelat musikinstrument med andra	33,0	34,0	1,03
Hänga på café	27,0	29,9	1,11	Måla, teckna, skulptera	36,9	37,7	1,02
Aktiv kultur	59,7	65,9	1,10	Kulturnämndens och andra offentliga kultursatsningar	67,2	66,2	0,99
Shoppa	35,6	38,2	1,07	Kulturnämndens utbud	59,1	55,2	0,93
Läsa böcker	53,2	55,6	1,05	Dansa i dansskola	23,0	20,8	0,90
Kulturnämndens och andra offentliga kultursatsningar	53,0	55,1	1,04	Gå snabba promenader	42,8	38,0	0,89
Kulturnämndens utbud	47,4	48,0	1,01	Engagera sig politiskt	10,0	8,7	0,87
Engagera sig politiskt	9,2	9,3	1,01	Fritidsgård	14,5	12,4	0,86
Spela rollspel/lajvat	3,7	3,6	0,97	Öppen kulturell verksamhet	48,0	40,9	0,85
Öppen kulturell verksamhet	35,6	34,5	0,97	Kultur publik	15,4	12,9	0,84
Bibliotek	11,0	10,5	0,95	Spela rollspel/lajvat	2,8	2,1	0,75
Annat	12,6	12,0	0,95	Besöka museum	4,8	2,9	0,60
Gå snabba promenader	30,3	26,7	0,88	Bibliotek	9,8	4,7	0,48
Fritidsgård	8,9	6,7	0,75	Spela teater	3,5	1,6	0,46
Dansa i dansskola	6,4	3,8	0,59	Allaktivitetshus	4,5	1,8	0,40

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Resultaten påminner om de i mellanstadiet. Ungdomar som är med i idrottsförening ägnar sig i många fall oftare åt en rad aktiviteter än de som inte är med i idrottsförening.

Bland killar besöker dock de som inte är med i idrottsförening i högre utsträckning fritidsgård och fler bland dessa dansar i dansskola.

⁷ Vid tolkningen av resultaten bedöms kvoter över 1.25 som en indikation på överrepresentation bland medlemmar i idrottsförening medan kvoter under 0.80 betraktas som tecken på underrepresentation.

Bland tjejerna finner vi fler aktiviteter som nyttjas i högre utsträckning av de som inte är med i idrottsförening. Detta gäller speciellt för besök på allaktivitetshus, att spela teater, besöka bibliotek, besöka museum, samt spela rollspel.

Den största överrepresentationen för medlemmar i idrottsförening finner vi både bland killar och tjejer när det gäller olika fysiska aktiviteter men bland killarna finner vi här även att besöka museum, gå på allaktivitetshus, spela teater, delta i annan förening respektive kulturskola samt att nyttja kultur som publik. Bland tjejerna tycks ett högre deltagande bland medlemmar i idrottsförening främst gälla fysiska aktiviteter. I övrigt tycks detta endast i mer begränsad utsträckning gälla för att delta i annan förening och att vara ute i skog och mark.

Sammantaget kan vi alltså notera att det inte heller i högstadiet finns någon motsättning mellan idrott och kultur då vi ser till deltagande bland killar, däremot finns det vissa indikationer på en sådan bland tjejer men denna är långtifrån fullständig. Ser vi till andra fritidsaktiviteter finns tecken på att medlemmar i idrottsförening besöker fritidsgård i lägre utsträckning.

Gymnasiet

Frågan är om det framträder tydligare skillnader mellan de som är med i idrottsförening och övriga i gymnasiet? När ungdomarna kommer upp i gymnasieåldern är det rimligt att anta att de som är med i idrottsförening satsa starkt på idrotten. Betyder detta att de inte "hinner med" att ägna sig åt andra fritidsaktiviteter som de är intresserade av att syssla med? Knappt hälften av killarna och cirka en tredjedel av tjejerna är med i idrottsförening. Liksom i högstadiet är könsskillnaderna olika. Ser vi till samtliga elever är det ungefär 70 % så vanligt att tjejer är med, ser vi till de intresserade är det 83 % så vanligt att tjejer är med.

I tabell 3 studeras detta närmare. Liksom i de båda övriga stadierna har alternativen rangordnats så att först kommer den aktivitet där den relativa skillnaden mellan antal utövare hos de som är med i idrottsförening och övriga är störst⁸.

8 Vid tolkningen av resultaten bedöms kvoter över 1.25 som en indikation på överrepresentation bland medlemmar i idrottsförening medan kvoter under 0.80 betraktas som tecken på underrepresentation.

Tabell 3. Malmö gymnasium 2020. Deltagande i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Jämförelse mellan de som är med i idrottsförening och de som inte är det uppdelat utifrån kön.

Fritidsaktivitet	Killar Med i idrottsförening			Fritidsaktivitet	Tjejer Med i idrottsförening		
	Nej (%)	Ja (%)	Kvot		Nej (%)	Ja (%)	Kvot
Antal N	568	510		Antal N	777	382	
Procent (%) efter kön		47,3		Procent (%) efter kön		33,0	
Andel av intresserade		58,0				48,1	
Spontanidrott	17,1	46,4	2,71	Rida	1,5	13,4	8,93
Bodybalance, spinning	8,6	21,7	2,52	Spontanidrott	4,4	23,0	5,23
Egen idrott/motion	34,3	65,2	1,90	Simhall/badhus	3,8	9,6	2,53
Motionsspår	4,2	7,9	1,88	Annat	1,9	4,3	2,26
Löpning på egen hand	22,4	38,6	1,72	Bodybalance, spinning	13,7	27,8	2,03
Annat	4,2	6,0	1,43	Utegymp	4,6	8,6	1,87
Cykla	32,0	45,3	1,42	Löpning på egen hand	18,3	29,9	1,63
Gym	48,6	61,8	1,27	Motionsspår	5,0	8,0	1,60
Skog, natur	10,7	13,1	1,22	Gym	33,5	51,9	1,55
Utegymp	11,7	14,2	1,21	Cykla	28,7	41,7	1,45
Hänga på café	30,8	36,3	1,18	Egen idrott/motion	37,3	48,7	1,31
Dansa i dansskola	4,0	4,5	1,13	Delta i övrigt föreningsliv	12,6	15,5	1,23
Simhall/badhus	8,9	9,4	1,06	Gå på kulturföreställning	2,2	2,7	1,23
Läsa böcker	45,1	46,7	1,04	Kultur publik	6,7	7,5	1,12
Aktiv kultur	52,1	53,9	1,03	Engagera sig politiskt	9,6	10,7	1,11
Gå på kulturföreställning	3,5	3,4	0,97	Fritidsgård	2,9	3,2	1,10
Shoppa	38,3	37,1	0,97	Shoppa	57,8	62,6	1,08
Rida	2,3	2,2	0,96	Ättinga på café	53,7	57,2	1,07
Engagera sig politiskt	10,5	9,7	0,92	Läsa böcker	56,0	56,1	1,00
Kultur publik	6,3	5,6	0,89	Aktiv kultur	67,2	66,8	0,99
Kulturnämndens utbud	45,8	40,4	0,88	Spela musikinstrument med andra	25,6	25,1	0,98
Kulturnämndens och andra offentliga kultursatsningar	50,0	43,8	0,88	Kulturskola	4,5	4,4	0,98
Öppen kulturell verksamhet	15,9	13,5	0,85	Bio	5,5	5,3	0,96
Allaktivitetshus	2,6	2,2	0,85	Skog, natur	13,3	12,8	0,96
Bio	7,0	5,6	0,80	Kulturnämndens och andra offentliga kultursatsningar	62,4	54,0	0,87
Kulturskola	5,7	4,5	0,79	Kulturnämndens utbud	56,4	48,1	0,85
Spela musikinstrument med andra	28,5	21,7	0,76	Måla, teckna, skulptera	22,7	19,3	0,85
Bibliotek	13,8	10,5	0,76	Gå snabba promenader	44,3	35,8	0,81
Fritidsgård	7,0	5,2	0,74	Öppen kulturell verksamhet	21,9	17,6	0,80
Gå snabba promenader	35,0	24,7	0,71	Besöka museum	2,7	2,1	0,78
Delta i övrigt föreningsliv	9,8	6,7	0,68	Dansa i dansskola	15,0	10,7	0,71
Måla, teckna, skulptera	12,9	7,9	0,61	Bibliotek	20,7	13,1	0,63
Besöka museum	4,2	1,5	0,36	Allaktivitetshus	1,0	0,5	0,50
Spela rollspel/lajvat	4,9	1,5	0,31	Spela teater	2,2	1,1	0,50
Spela teater	1,9	0,4	0,21	Spela rollspel/lajvat	1,4	0,0	0,00

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

I gymnasiet finner vi något fler aktiviteter, speciellt bland killarna, som utövas i högre utsträckning av ungdomar som inte är med i idrottsförening. Både bland killar och tjejer gäller detta för att spela teater respektive rollspel, att besöka bibliotek och att besöka museum. Bland killar finner vi också sådana skillnader för att måla/teckna/skulptera att delta i annan förening, att gå snabba promenader, besöka fritidsgård, spela musik med andra, vara med i kulturskolan och gå på bio, bland tjejer när det gäller att gå på allaktivitetshus, dansa i dansskola, och nyttja öppen kulturell verksamhet. I motsats till detta är de som är med i idrottsförening tydligt överrepresenterade när det gäller en rad fysiska aktiviteter.

Uppenbart är det så att ungdomar i gymnasiet som är med i idrottsförening ”tvingas prioritera/prioriterar” vilka fritidsintressen de skall utöva. De prioriterar då främst andra fysiska aktiviteter men bortprioriterar flera kulturella aktiviteter och öppna aktiviteter såsom besök på fritidsgård. Vi skall dock notera att detta inte gäller genomgående. I flera fall ligger deltagandet på ungefär samma nivå som bland de som inte är med i idrottsförening. Ser vi till hur många av de intresserade som utövar dessa aktiviteter minst en gång per vecka gäller dock ofta även i dessa fall att deltagandet bland de som är med i idrottsförening är något lägre.

Sammanfattning

Som redan påpekats har i en tidigare rapport konstaterat att barn och ungdomar som vill vara med i idrottsförening är minst lika – oftast mer – intresserade av att delta i/ägna sig åt andra fritidsaktiviteter⁹. I resultaten framträder inga aktiviteter som i klart större utsträckning attraherar de som inte är med i idrottsförening mer. En mycket tydlig skillnad mellan de båda grupperna är att de som vill vara med i idrottsförening i genomsnitt har ett bredare fritidsintresse, de vill syssla med fler aktiviteter. I många fall är detta så brett att det knappt kan vara möjligt att de hinner med alla aktiviteter så ofta som en gång i veckan.

I den här rapporten är syftet att studera skillnader mellan de som är med i idrottsförening och de som inte är det när det gäller deltagandet i olika aktiviteter på fritiden. Att vara med i idrottsförening kräver tid och engagemang – speciellt bland de äldre ungdomarna. Innebär prioriteringen av deltagande i idrottsförening att man måste avstå från andra aktiviteter som man också skulle vilja göra? Speciellt intressant är det om vi bland de som inte är med i idrottsförening finner ett högre deltagande när det gäller kulturella aktiviteter och att gå på fritidsgård.

Det första vi kan konstatera är att barn och ungdomar som är med i idrottsförening ägnar sig åt andra fysiska aktiviteter i högre utsträckning. Detta gäller generellt. Ser vi däremot till vilka aktiviteter som i högre utsträckning utövas av de som inte är med i idrottsförening skiljer sig bilden delvis både med kön och ålder. Bland mellanstadiekillarna finns en tydlig överrepresentation hos de som inte är med i idrottsförening endast när det gäller att besöka allaktivitetshus. Bland mellanstadietjejerna finns något fler, nämligen besök på fritidsgård, allaktivitetshus, museum, kul i Malmö- kultur samt sammantaget nyttjande av kulturnämndens och andra offentliga kultursatsningar. Här finns alltså vissa indikationer på att deltagandet i idrottsförening bland tjejer leder till lägre nyttjande av vissa kulturella aktiviteter. Samtidigt skall vi notera att detta inte gäller för varken deltagande i kulturskola eller besök på bibliotek. Man kan alltså inte tala om att det skulle finnas en klar gränslinje mellan idrottsförening och kultur.

Även i högstadiet är det bland killar få aktiviteter som nyttjas i högre utsträckning av de som inte är med i idrottsförening. Tydliga tecken på en överrepresentation framträder endast när det gäller att besöka fritidsgård samt att dansa i dansskola. Till stor del kan skillnaderna – speciellt när det gäller fritidsgård – kunna tänkas återföras till socioekonomisk bakgrund. Ungdomar med lägre socioekonomisk bakgrund besöker oftare fritidsgård och är i mindre utsträckning med i idrottsförening. Bland högstadietjejerna finner vi något fler skillnader. De som är med i idrottsförening tycks i viss utsträckning bortprioritera allaktivitetshus, att spela teater, att besöka bibliotek, att gå på museum och att spela rollspel. Även här finner vi flera kulturella aktiviteter men det gäller långt ifrån alla. Speciellt bör dock observeras att det är färre bland medlemmarna i idrottsförening som besöker bibliotek.

När vi kommer till gymnasiet finner vi – speciellt bland killarna – fler aktiviteter där medlemmar i idrottsförening är underrepresenterade när det gäller deltagande minst en gång per vecka. Det är rimligt att anta att de ungdomar som fortfarande är med i idrottsförening i gymnasiet satsar starkare på idrotten, vilket gör att de ”måste” prioritera bort andra aktiviteter. Både bland killar och tjejer gäller detta för att spela teater respektive rollspel, att besöka bibliotek och att besöka museum. Bland killar gäller detta också för att måla/teckna/skulptera att delta i annan förening, att gå snabba promenader, besöka fritidsgård, spela musik med andra, vara med i kulturskolan och gå på bio, bland tjejer när det gäller att gå på allaktivitetshus, dansa i dansskola, och att nyttja öppen kulturell verksamhet. I många fall handlar det här om kulturella aktiviteter men långt ifrån alltid. Texten läser de som är med i idrottsförening lika ofta böcker och bland tjejer är det ungefär lika många som är med i kulturskolan.

9 Elofsson m fl. **Idrott och kultur - inte idrott eller kultur. En studie av intresset för att ägna sig åt olika fritidsaktiviteter bland barn och ungdomar i Malmö.**

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att medlemmar i idrottsförening i klart större utsträckning sysslar med olika former av fysisk aktiviteter än de som inte är med. Deltagande i idrottsförening tycks dock – speciellt bland de äldre – innebära att man delvis prioriterar bort vissa kulturella aktiviteter.

Avslutning

Sammanfattningsvis ser vi att mellanstadiebarn som deltar i idrottsförening i de flesta fall även deltar i andra kultur- och fritidsaktiviteter i högre utsträckning än de som inte är med i idrottsförening. Vi ser också att högstadieungdomar som är med i idrottsförening ägnar sig i många fall oftare åt andra kultur- och fritidsaktiviteter än de som inte är med i idrottsförening. I gymnasiet kan vi se att de som är med i idrottsförening deltar i vissa kulturella aktiviteter i mindre utsträckning än de som inte är med i idrottsförening.

Litteraturförteckning

Blomdahl/Elofsson/Åkesson/Lengheden, **Segrar föreningslivet? En studie av svenskt föreningsliv under 30 år bland barn och ungdom**, 2014, Institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet och idrottsförvaltningen i Stockholm stad. (denna rapport finns också i något förkortad version i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, **Fokus 14**). Ung livsstil nr 15.

Blomdahl/Elofsson/Bergmark. **Ung livsstil Malmö 2021 – en studie om levnadsvillkor, delaktighet och preferenser i åldersgruppen 10-19 år**, 2021. Malmö stad, fritidsförvaltningen och kulturförvaltningen och forsknings- och utvärderingsgruppen Ung livsstil.

Elofsson S, Blomdahl, U, Bergmark K, Andersson M, Frizén H. **Idrott och kultur - inte idrott eller kultur. En studie av intresset för att ägna sig åt olika fritidsaktiviteter bland barn och ungdomar i Malmö**, 2021.

Elofsson S, Blomdahl, U, Bergmark K, Andersson M, Frizén H. **Kultur och idrott - inte kultur eller idrott. En studie av intresset för att ägna sig åt olika fritidsaktiviteter bland barn och ungdomar i Malmö**, 2021.

Nilsson, P, **Fritid i skilda världar**, 1998, Ungdomsstyrelsen.

Statistiska Centralbyrån (SCB), **Fritid 1976-2002**. Rapport 103.

Thedin Jakobsson, B, **Vilka stannar kvar och varför? En studie av ungas föreningsidrottande under uppväxtåren**, 2015, Gymnastik och idrottshögskolan i Stockholm.

Bilaga

Tabell B.1. Malmö mellanstadium 2019. Deltagande i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Jämförelse mellan de som är med i idrottsförening och de som inte är det efter kön.

Fritidsaktivitet	Killar			Tjejer		
	Med i idrottsförening			Med i idrottsförening		
	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå
Antal N	550	753		692	639	
Procent (%) efter kön	42,2	57,8		52,0	48,0	
Delta i övrigt föreningsliv	7,8	48	*	8,5	10,0	
Kulturskola	12,9	14,2		13,4	17,8	*
Bibliotek	30,9	28,8		38,0	35,8	**
Fritidsgård	20,9	18,7	+	24,4	13,0	***
Allaktivitetshus	14,7	11,2	*	14,5	10,5	+
Måla, teckna, skulptera	36,4	36,3		61,8	61,5	
Cykla	40,1	58,4	*	43,2	52,6	*
Hänga på Mac Donalds	47,1	47,4		53,3	45,2	***
Dansa i dansskola	13,3	13,3		37,9	34,4	*
Gå på kulturföreställning	13,3	14,9		18,1	16,0	**
Löpning på egen hand	30,2	43,4	**	28,0	34,6	*
Spela musikinstrument med andra	30,9	33,2		30,9	48,4	+
Simhall/badhus	29,5	30,1		30,2	27,7	+
Shoppa	56,2	54,1		70,4	68,7	***
Egen idrott/motion	42,2	62,3	*	44,8	53,8	
Rida	4,5	5,6		9,4	22,7	***
Spontanidrott	29,6	64,1	***	20,7	50,2	***
Kul Malmö – idrott	11,3	12,9		9,8	14,1	+
Kul Malmö – kultur	7,1	6,9		10,3	7,0	*
Utflykt skog, mark	24,4	26,0		25,4	26,8	**
Besöka museum	17,1	15,8		19,2	11,1	***
Annat	24,0	22,3	+	20,8	23,9	
Kulturellt aktiv	80,4	88,3	***	91,6	94,8	*
Kulturnämndens utbud	50,9	52,5		58,4	54,8	*
Kulturnämndens och andra offentliga kultursatsningar	57,8	57,1		63,3	60,1	
Kultur publik	24,2	24,8		28,6	22,4	***
Öppen kulturell verksamhet	27,8	34,3		44,9	39,9	+
Läsa böcker	76,1	83,1	*	83,9	89,3	**

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.2. Malmö högskole 2019. Deltagande i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Jämförelse mellan de som är med i idrottsförening och de som inte är det efter kön.

Fritidsaktivitet	Killar Med i idrottsförening			Tjejer Med i idrottsförening		
	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå
Antal N	568	510		777	382	
Procent (%) efter kön		47,3			33,0	
Delta i övrigt föreningsliv	6,3	8,8		10,9	13,4	
Kulturskola	10,1	14,1	+	13,0	13,5	
Bodybalance, spinning	3,0	14,5	***	10,7	20,8	***
Fritidsgård	8,9	6,7		14,5	12,4	
Bibliotek	11,0	10,5		9,8	4,7	**
Allaktivitetshus	4,3	6,3		4,5	1,8	*
Läsa böcker	53,2	55,6		60,4	62,7	
Spela rollspel/lajvat	3,7	3,6		2,8	2,1	
Spela teater	1,4	2,0		3,5	1,6	+
Engagera sig politiskt	9,2	9,3		10,0	8,7	
Måla, teckna, skulptera	18,1	20,2		36,9	37,7	
Cykla	43,6	56,0	***	36,9	52,2	***
Hänga på café	27,0	29,9		39,6	47,0	*
Dansa i dansskola	6,4	3,8	+	23,0	20,8	
Gå på kulturföreställning	3,9	4,6		4,7	5,0	
Gym	30,0	43,2	***	23,4	36,7	***
Utegym	7,1	13,7	**	5,4	9,5	*
Löpning på egen hand	19,1	34,7	***	15,1	25,6	***
Gå snabba promenader	30,3	26,7		42,8	38,0	
Spela musikinstrument med andra	25,7	28,5		33,0	34,0	
Simhall/badhus	12,4	16,2	+	9,3	13,7	*
Shoppa	35,6	38,2		55,6	60,2	
Egen idrott/motion	30,5	55,0	***	28,2	47,2	***
Rida	1,6	2,2		2,2	14,5	***
Spontanidrott	23,8	52,3	***	9,8	32,5	***
Motionsspår	4,1	7,9	**	4,1	6,9	+
Skog, natur	7,6	9,5		7,5	9,2	
Besöka museum	3,7	5,9		4,8	2,9	
Annat	12,6	12,0		7,2	8,9	
Aktiv kultur	59,7	65,9	*	76,3	79,3	
Kultur publik	9,9	12,9		15,4	12,9	
Kulturnämndens utbud	47,4	48,0		59,1	55,2	
Kulturnämndens och andra of- fentliga kultursatsningar	53,0	55,1		67,2	66,2	
Öppen kulturell verksamhet	35,6	34,5		48,0	40,9	***

Ns p>0.10; + p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Tabell B.3. Malmö gymnasium 2020. Deltagande i olika fritidsaktiviteter minst en gång per vecka. Jämförelse mellan de som är med i idrottsförening och de som inte är det efter kön.

Fritidsaktivitet	535			543		
	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå	Nej (%)	Ja (%)	Sign. nivå
Antal N	428	267		585	187	
Procent (%) efter kön		38,4				24,2
Spela musikinstrument med andra	9,8	6,7		12,6	15,5	
Kulturskola	5,7	4,5		4,5	4,4	
Bodybalance, spinning	8,6	21,7	***	13,7	27,8	***
Bibliotek	13,8	10,5		20,7	13,1	
Fritidsgård	7,0	5,2		2,9	3,2	
Allaktivitetshus	2,6	2,2		1,0	0,5	
Spela rollspel/lajvat	4,9	1,5	*	1,4	0,0	
Spela teater	1,9	0,4		2,2	1,1	
Engagera sig politiskt	10,5	9,7		9,6	10,7	
Måla, teckna, skulptera	12,9	7,9	*	22,7	19,3	
Cykla	32,0	45,3	**	28,7	41,7	**
Hänga på café	30,8	36,3		53,7	57,2	
Dansa i dansskola	4,0	4,5		15,0	10,7	
Gå på kulturföreställning	3,5	3,4		2,2	2,7	
Gym	48,6	61,8	**	33,5	51,9	***
Utegym	11,7	14,2		4,6	8,6	*
Löpning på egen hand	22,4	38,6	***	18,3	29,9	***
Gå snabba promenader	35,0	24,7	**	44,3	35,8	*
Spela musikinstrument med andra	28,5	21,7	+	25,6	25,1	
Simhall/badhus	8,9	9,4		3,8	9,6	**
Shoppa	38,3	37,1		57,8	62,6	
Egen idrott/motion	34,3	65,2	***	37,3	48,7	**
Rida	2,3	2,2		1,5	13,4	***
Spontanidrott	17,1	46,4	***	4,4	23,0	***
Motionsspår	4,2	7,9	+	5,0	8,0	
Skog, natur	10,7	13,1		13,3	12,8	
Besöka museum	4,2	1,5	+	2,7	2,1	
Bio	7,0	5,6		5,5	5,3	
Annat	4,2	6,0		1,9	4,3	+
Läsa böcker	45,1	46,7		56,0	56,1	
Aktiv kultur	52,1	53,9		67,2	66,8	
Kultur – publik	6,3	5,6		6,7	7,5	
Kulturnämndens utbud	45,8	40,4		56,4	48,1	
Kulturnämndens och andra offentliga kultursatsningar	50,0	43,8		62,4	54,0	
Öppen kulturell verksamhet	15,9	13,5		21,9	17,6	

Ns p>0.10, + p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.